

MILLIY IQTISODIYOTIMIZDA ISHSIZLIK DARAJASI HOLATINING
TAHLILI

Усманова Рано Миржалиловна

К.Э.Н., ДОЦЕНТ

Alfraganus universitet

O'zbekiston Respublikasining 2030-yilgacha bo'lgan rivojlanish strategiyasida bandlik masalasi ijtimoiy barqarorlik va iqtisodiy o'sishning asosiy omili sifatida ko'riladi. Ushbu strategiyada bandlikni ta'minlashga qaratilgan aniq maqsadlar va chora-tadbirlar belgilangan. Strategiyaning 18-bandida mehnat bozorini rivojlantirishga alohida e'tibor qaratilgan. Ushbu badda bandlikni ta'minlash uchun quyidagi maqsadlar ko'zda tutilgan:

-Ishsizlik darajasini 7% ga kamaytirish: Bu maqsadga erishish uchun iqtisodiy o'sishni ta'minlash, yangi ish o'rinlarini yaratish va mehnat bozorini modernizatsiya qilish choralari ko'rish.

-Yoshlar bandligini oshirish: Yoshlar orasida ishsizlikni kamaytirish va ularni mehnat bozoriga integratsiya qilish uchun maxsus dasturlar ishlab chiqish.

-Ayollar bandligini oshirish: Ayollarni ish bilan ta'minlash va ularning iqtisodiyotdagi rolini kuchaytirish uchun maxsus siyosat va dasturlar amalga oshirish.

-Mehnat migratsiyasini boshqarish: Chet elga mehnat migratsiyasini samarali boshqarish va migratsiya oqimlarini ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish manfaatlariga moslashtirish choralari ko'rish.

Strategiyada bandlikni ta'minlash uchun quyidagi asosiy yo'nalishlar belgilangan:

-Iqtisodiy o'sishni ta'minlash: Iqtisodiy o'sishni 6% darajasida saqlab qolish va yangi ish o'rinlarini yaratish.

-Ta'lim va malaka oshirish: Ta'lim tizimini mehnat bozorining ehtiyojlariga moslashtirish va malaka oshirish dasturlarini kengaytirish.

-Kichik va o'rta biznesni rivojlantirish: Kichik va o'rta biznesni qo'llab-quvvatlash orqali yangi ish o'rinlarini yaratish.

-Sanoatni diversifikatsiya qilish: Sanoat tarmoqlarini diversifikatsiya qilish va yangi sanoat tarmoqlarini rivojlantirish orqali bandlikni ta'minlash.

Ushbu maqsadlar va yo'nalishlar O'zbekiston Respublikasining 2030-yilgacha bo'lgan rivojlanish strategiyasida belgilangan asosiy bandlik masalalarini tashkil etadi¹.

Toshkent shahri mamlakatning iqtisodiy va sanoat markazi hisoblanadi. 2020 yilda bu yerda ishsizlik darajasi 10,5% bo'lsa, 2024 yilga kelib 5,8% ga tushgan. Bu o'zgarish, birinchi navbatda, xizmat ko'rsatish sohasi va IT texnologiyalariga oid sohalarning rivojlanishi bilan bog'liq. Yangi startaplar, zamonaviy kompaniyalar va xorijiy investitsiyalar ish o'rinlarini sezilarli darajada oshirdi.

Toshkent viloyatida 2020 yilda ishsizlik darajasi 11,1% ni tashkil qilgan bo'lib, bu nisbatan yuqori ko'rsatkich edi. 2024 yilda bu raqam 6,2% ga tushdi. Qishloq xo'jaligi va yengil sanoat sohaslarida yaratilgan qo'shimcha ish o'rinlari va infratuzilma loyihalari bu mintaqadagi ishsizlik darajasini kamaytirishda muhim rol o'ynadi.

Jadval-7

O'zbekistonning 2020–2024 yillardagi viloyat ishsizlik darajasi²

Yil	Toshkent sh.	Toshkent viloyati	Samarqand viloyati	Farg'ona viloyati	Andijon viloyati	Namangan viloyati	Buxoro viloyati	Navoiy viloyati	Jizzax viloyati	Surxondaryo viloyati	Qashqadaryo viloyati	Xorazm viloyati	Qoraqalpog'iston Respublikasi
2020	10.5%	11.1%	9.8%	10.2%	11.0%	10.7%	11.3%	10.4%	9.9%	10.6%	11.2%	11.5%	11.0%
2021	9.4%	10.0%	8.7%	9.1%	9.8%	9.5%	10.0%	9.2%	8.8%	9.5%	9.8%	10.3%	10.8%
2022	8.2%	8.8%	7.5%	7.9%	8.5%	8.2%	8.7%	7.8%	7.4%	8.1%	8.4%	8.9%	9.3%
2023	6.8%	7.3%	6.0%	6.4%	7.0%	6.7%	7.2%	6.3%	5.9%	6.6%	6.8%	7.3%	7.7%
2024	5.8%	6.2%	5.0%	5.3%	5.8%	5.5%	6.0%	5.2%	4.9%	5.6%	5.8%	6.2%	6.6%

Kambag'allikni qisqartirish va bandlik vazirligi tomonidan Iqtisodiyot va moliya vazirligi, Markaziy bank, tegishli vazirlik va idoralar, tijorat banklari, Qoraqalpog'iston Respublikasi Vazirlar Kengashi, viloyatlar va Toshkent shahar hokimliklari bilan hamkorlikda ishlab chiqilgan 2025-yilda aholini daromadli mehnat

¹ https://www.uzdaily.ru/osnovnye-napravleniia-proekta-strategii-uzbekistan-2030-povyshenie-blagosostoianii-obespechenie-stabilnogo-ekonomicheskogo-rosta/?utm_source=chatgpt.com

² O'zbekiston Respublikasi Bandlik va mehnat munosabatlari vazirligining rasmiy manbalariga asoslangan

bilan ta'minlash dasturi (bundan buyon — Dastur) hamda uning doirasida: — tijorat banklari tomonidan aholi bandligini ta'minlash va tadbirkorlikka jalb qilishga oid maqsadli ko'rsatilgan³. Tijorat banklari tomonidan aholi bandligini ta'minlash va tadbirkorlikka jalb qilish bo'yicha mas'ul banklar ko'rsatilgan, ular "O'zmilliybank" AJ, "Agrobank" ATB, "Agrobank" ATB, "O'zsanoatqurilishbank" ATB, AT "Xalq banki", "Mikrokreditbank" ATB, "Biznesni rivojlantirish banki" ATB, "Asakabank" AJ, "Aloqabank" ATB va ular ichidan tadbirkorlikka jalb etish 2100 000 million kishi esa tadbirkorlik faoliyatiga jalb qilinadi⁴.

2025-yil 17-yanvardagi PQ-12-sonli Prezident qaroriga muvofiq, tijorat banklari tomonidan aholini daromadli mehnat bilan ta'minlash va tadbirkorlikka jalb qilish maqsadida muhim ko'rsatkichlar belgilandi. Banklar tomonidan umumiy 120,4 trillion so'mlik kreditlar ajratilishi, shuningdek, davlat dasturlari doirasida 15 trillion so'm mablag' yo'naltirilishi rejalashtirilgan. Eng katta hajmda kredit ajratayotgan banklar qatorida "O'zmilliybank", "Agrobank" va "Xalq banki" ajralib turadi. Masalan, "Agrobank" 1 850 ta mahallani qamrab olib, 22,98 trillion so'm kredit ajratadi. Ushbu tashabbus aholi bandligini oshirish, tadbirkorlikni rivojlantirish va mahalliy iqtisodiyotni mustahkamlashga qaratilgan muhim qadamdir.

Prezidentning 2025-yil 17-yanvardagi PQ-12-sonli qaroriga asosan, butun respublika bo'yicha ishsiz fuqarolarni kasb-hunar va tadbirkorlik ko'nikmalariga o'qitish rejalashtirilgan. 2025-yilda jami 265 962 nafar fuqaro kasb-hunar va tadbirkorlik ko'nikmalariga o'qitilishi rejalashtirilgan. Ushbu ko'rsatkich uchta asosiy yo'nalish orqali amalga oshiriladi.

-Kambag'allikni qisqartirish va bandlik vazirligining "Kasbiy ta'lim dasturi" orqali eng katta qamrov ko'zda tutilgan – 230 522 nafar fuqaro ushbu yo'nalishda o'qitiladi. Bu o'quv jarayoni 9 453 ta mahallani qamrab oladi.

-Raqamli texnologiyalar vazirligining "Raqamlashtirish orqali farovonlik sari" dasturi bo'yicha 30 000 nafar fuqaro zamonaviy raqamli ko'nikmalarga ega bo'ladi. Bu yo'nalishda ham 9 453 ta mahalla qamrab olinadi, bu esa bu dastur hududiy jihatdan keng yoyilganligini ko'rsatadi.

-Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligiga qarashli texnikumlardagi qisqa muddatli kurslar orqali esa 5 440 nafar fuqaro o'qitiladi, bu jarayon 234 ta mahallani qamrab oladi.

³ O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025-yil 17-yanvardagi PQ-12-son

⁴ <https://lex.uz/ru/docs/-7327821>

Ushbu ko'rsatkichlar O'zbekistonda aholini band qilish, kambag'allikni kamaytirish va zamonaviy kasblar bo'yicha malaka oshirishga katta e'tibor qaratilayotganini⁵.

O'zbekiston Respublikasida ishsizlik darajasi holatini chuqur tahlil qilish shuni ko'rsatadiki, so'nggi yillarda mehnat bozorida sezilarli ijobiy o'zgarishlar kuzatilmoqda. 2020–2024 yillar davomida ishsizlik darajasi barcha hududlarda izchil ravishda pasayib bormoqda. Bu holat davlat tomonidan amalga oshirilayotgan kompleks iqtisodiy islohotlar, aholini kasb-hunarga yo'naltirish, bandlik dasturlari va tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash siyosatining samarali bo'lganidan dalolat beradi.

Adabiyotlar:

1. Musayev B.X. Bandlik va mehnat bozori. – Toshkent: Iqtisodiyot, 2021. – 192 bet.
2. Nazarov B. Mehnat bozori iqtisodiyoti. – Toshkent: Iqtisodiyot, 2020. – 208 bet.
3. Сидоров В.А. Экономическая теория: учеб. для вузов / В.А. Сидоров. – Краснодар: Кубанский гос. ун-т, 2014.
4. Tursunov A.M. iqtisodiyot. O`quv qo`llanma.-T.: -Ilm-Ziyo-Zakovat., 2021.414b.
5. Nazarov B. Mehnat bozori iqtisodiyoti. – Toshkent: Iqtisodiyot, 2020. – 208 bet.

---

⁵ 2025-yil 17-yanvardagi PQ-12-sonli Prezident qaroriga muvofiq. Ishsiz aholini kasb-hunar va tadbirkorlik ko'nikmalariga o'qitish bo'yicha